

Jumalateenistus Nõos P, 15.01.23 kell 11.00, II pühapäev *post Epiphantias*

Lektsioonid: 2Ms 17:1–6; Ilm 22:16–17

Pihikõne: Ps 84:6

Jutlus: Jh 4:5–26

Laulud: 284 (1–3); 263 (1–6, 7); 186 (1–3); 294 (1–4)

Ta tuli Samaaria küla juurde, mida hüütakse Sühhariks, maatüki lähedale, mille Jaakob oli andnud oma pojale Joosepile; seal oli Jaakobi allikas. Teekäimisest väsinuna istus Jeesus nüüd allika äärde. Oli keskpäeva aeg. Samaaria külast tuli naine vett ammutama. Jeesus ütles talle: „Anna mulle juua!” Aga tema jüngrid olid läinud külasse toitu ostma. Siis Samaaria naine ütles talle: „Kuidas! Sina, kes oled juut, küsid juua minult, Samaaria naiselt?” Juudid väldivad ju iga kokkupuudet samaarlastega. Jeesus vastas: „Kui sa ainult teaksid Jumala kinki ja kes see on, kes sulle ütleb: Anna mulle juua!, siis sa paluksid teda ning tema annaks sulle elavat vett.” Naine ütles talle: „Isand, ämbrit sul ei ole ja kaev on sügav. Kust sa siis saad selle „elava vee”? Ega siis sina ole suurem kui meie isa Jaakob, kes andis meile kaevu ning jõi sellest ise, samuti ta pojad ja ta kariloomad!?” Jeesus kostis: „Igaiüks, kes joob seda vett, januneb jälle, aga kes iganes joob vett, mida mina talle annan, ei janune enam üalgi, vaid vesi, mille mina talle annan, saab tema sees igavesse ellu voolavaks allikaks.” Naine ütles talle: „Isand, anna mulle seda vett, et ma ei januneks enam ega peaks aina käima siit ammutamas!” Jeesus ütles talle: „Mine kutsu oma mees ning tule siia tagasi!” Naine vastas: „Mul ei ole meest.” Jeesus ütles talle: „Sul on õigus, kui sa ütled: „Mul ei ole meest”, sest kuigi sul on olnud viis meest, ei ole see, kellega sa praegu elad, sinu mees. Seda sa oled õigesti ütelnud.” Naine ütles temale: „Isand, ma näen, et sa oled prohvet. Meie esiisad kummardasid Jumalat sellel mäel, ja teie ütlete, et Jeruusalemm olevat paik, kus peab kummardama.” Jeesus ütles talle: „Naine, usu mind, et tuleb tund, mil te ei kummarda Isa sellel mäel ega Jeruusalemmas! Teie kummardate, mida te ei tea, meie kummardame, mida me teame, sest pääste tuleb juutidelt. Kuid tuleb tund ja see ongi juba käes, et tõelised kummardajad kummardavad Isa vaimus ja tões, sest Isa otsib neid, kes teda nõnda kummardavad. Jumal on Vaim ja kes teda kummardavad, peavad teda vaimus ja tões kummardama.” Naine ütles temale: „Ma tean, et tuleb Messias, keda nimetatakse Kristuseks. Kui tema tuleb, siis ta kuulutab meile kõik.” Jeesus ütles talle: „Mina, kes ma sinuga räägin, olengi see.”

Tänase pühapäeva teema meie kirikukalendri järgi on „Jeesus ilmutab oma jumalikku väge“. Kuidas siis Jeesus meie kirjakoahas oma jumalikku väge ilmutab? Sellele võib vastata vähemalt kolme moodi.

Esiteks teadis Jeesus, et tal on võimalik Sühhari kaevust üldse vett saada. Jõudis ju Jeesus kaevu juurde keskpäeval. Keskpäev oli aga ühele teekäijale kõige ebasobivam aeg kaevust vee saamiseks, kui just endal polnud mingit tehnilist vahendit selle hankimiseks. Miks? Sest külarahvas keskpäeval tavaliselt kaevul ei käinud: oli liiga palav.

Ja siiski teadis Jeesus, et tal õnnestub kaevust vett saada: vaevalt, et ta hea õnne peale sinna kaevu juurde istet võttis. Nõnda teadis Jeesus, et keegi peab tulema sel palaval keskpäeval vett ammutama ja tema käest on võimalik vett saada.

Tulija, samaaria külanaine polnud tavaline kaevulkäija. Naine hoidis omaette. Selle põhjusest saame teada kirjakoahast: tema isiklik elu polnud eeskujulik, ta elas kuuenda mehega, ja tal polnud külaelanike hulgas kõige parem maine.

Niisiis oli Jeesuse janul kindel eesmärk. See polnud selline eesmärk nagu meil, kui me janus oleme: oma organismi veevarusid täiendada. Vaid Jeesuse eesmärk oli Jumala riik inimestele lähemale tuua. Kui Jeesusel oli 40-päevalise paastu ajal nälg, siis oleks ta Jumala Pojana võinud, nagu kurat tähelepanelikult ka mainis, teha kividest leibu. Kuid Jeesus pidas olulisemaks patule ahvatleja kurat Jumala sõnaga paika panna.

Ja kui Jeesus ütles Kolgata ristil kannatades „Mul on janu“, siis samuti mitte sellepärast, et oma vaevu leevendada, vaid selleks, et Pühakiri täide läheks (nt Ps 69: „Vaid nad andsid mulle süüa

mürkrohtu ja mu janus nad jootsid mind äädikaga.“) ja inimesed mõistaksid: Jumala riik on nende seas.

Ka meie kirjakohas oli Jeesuse janul kindel eesmärk: viia Jumala riik lähemale samaarlastele, juutide poolt põlatud rahvale, kes tundsid küll Looja Jumalat, kuid kelle usukombed olid juutide omadest erinevad.

Kõneleme Jeesuse eesmärgist, kuid millised on meie eesmärgid? Arvan, et me teadvustame oma tegevuste eesmäärke palju vähem kui seda tegi Jeesus – mis on ju ka loomulik, sest tema on Jumala Poeg. Ent kui hakkaksime tänasest päevast iga oma teo eesmäärke analüüsima, siis märkaksime kohe, et need eesmärgid ei pruugi olla vastavuses Moosese kümne käsuga. Mt 15:19 ütleb Jeesus: „...sest südamest lähtub kurje mõtteid, mõrvamist, abielurikkumist, hooramist, vargust, valetunnistust, pühaduseteotust.“ Küllap selleks ongi Jumal kümme käsku andnud, et inimesed võrdleksid nendega oma südamest tulevaid eesmäärke ja otsustaksid, kas nad tahavad neist vabaks saada või mitte.

Too samaaria naine, kes tuli keskpäeval kaevule, lootes seal mitte kedagi kohata, teadis vist päris hästi oma südame halbu eesmäärke ning oli neist väsinud ja tüdinud. Kuid ta otsis nüüd mingit lahendust oma väljapääsmatuna paistvale olukorrale ja Jumal nägi seda.

Sestap tundis Jeesus janu ja võttis keskpäeval istet Sühhari kaevu juures. Ja sai kuulutada Jumala riiki selleks vastuvõtlikule samaaria naisele.

Teine viis, kuidas Jeesus meie kirjakohas oma jumalikkude väge ilmutab, on muidugi prohvetliku selgeltnägemise võime, mis inimesi alati hämmastama paneb. Nii, nagu Jeesus teadis ette, et samaaria naine tuleb keskpäeval kaevule, teadis ta ka seda, et naine elab juba kuuenda mehega.

Inimesed on läbi aegade lasknud endile tulevikku ennustada ja kaarte panna, huvitunud astroloogiast ja nõidumisest. Kui keegi seda kunsti näib valdavalt, siis satub ta kohe ühiskondliku tähelepanu alla. Ta muutub tõsiseltvõetavaks ja populaarseks. Kuid iga selgeltnägi puhul tuleb hoolega uurida, milline on tema eesmärk. Kas ehk midagi sellist, mis vastandub Moosese kümnele käsule? Kaldun arvama, et just nii see on!

Ka Jeesus esineb meie kirjakohas selgeltnägijana. Kuid mis oli tema eesmärk? Mitte inimeste üle võimu saavutamine või rikkus või au. Vaid jällegi lihtsalt see, et inimesed saaksid Jumala riigist rohkem teada ja hakkaksid lõpuks Jeesusesse kui Jumala Pojasse, Messiasse uskuma.

Just see, et Jeesus teadis samaaria naise isikliku elu üksikasju, sundis naist minema tagasi külla ja kõnelema Jeesusest ka teistele külaelanikele. Jh 4:29: „Tulge vaadake inimest, kes ütles mulle kõik, mis ma olen teinud! Kas mitte tema pole Messias?“. Ja hiljem, Jh 4:39 ütleb evangelist Johannes: „Aga palju samaarlasti sellest külast uskus Jeesusesse naise sõnade tõttu, kes tunnistas: „Tema ütles mulle kõik, mis ma olen teinud.“

Kuid Jeesusel on pakkuda veel midagi enam kui selgeltnägemise võime.

Kolmas viis, kuidas Jeesus meie kirjakohas oma jumalikkude väge ilmutab, on otseselt Jumala Pojana. Kui eelmiste näidete puhul tegutses Jeesus prohvetina, kelle ülesanne oli inimestele Jumala sõna edastada ja kelle töö juurde käis ka selgeltnägemise võime, siis vestluses samaaria naisega ja hiljem teiste Sühhari küla elanikega ilmutas Jeesus end Sõnana suure tähega, Jumala Poja endana, kellesse uskudes on võimalik pääseda patust, surmast ja kuradist ning jõuda Jumala riiki.

Jeesus ütleb meie kirjakohas samaaria naisele salmis 14: „...kes iganes joob vett, mida mina talle annan, ei janune enam iialgi, vaid vesi, mille mina talle annan, saab tema sees igavesse ellu voolavaks allikaks.“ Inimeste kõnepruugis nimetatakse sellist kõneviisi mõistukõneks või sümbolistlikuks kõneks, milles asjast kõneldakse mitte otse, vaid kaude. Näeme, et samaaria naine ei saanud selle kõne mõttest aru. Ja ega meiegi ei saanud sellisest mõistukõnest aru, kui oleksime olnud selle naise asemel.

Ent mõtleme, kuidas oleks Jeesus pidanud siis väljenduma? Ütlema, nagu Jh 14:1: usu Jumalasse ja usu minusse! Miks oleks samaaria naine pidanud ühesse võõrasse teekäijasse uskuma? Lihtsalt tema sõnade tõttu? Ei, teame väga hästi, et see pole võimalik! Inimene ei usu lihtsalt niisama teist inimest, eriti veel selles mõtte nagu usutakse Jumalasse – jäägitu usaldamise mõttes.

Palju lihtsam on uskuda sellesse, mida teine inimene suudab anda. Kui keegi ütleb mulle kui janusele, et ta saab mulle anda sellist vett, mida juues ma enam iialgi janu ei tunne, siis jään ma

ootama, kas lubaja ka oma lubaduse teoks teeb. Niimoodi tegi ka samaaria naine. Tema polnud küll ehk otseselt janune, kuid ta oli tüdinud palavatel keskpäevadel, teiste inimeste silmade eest varjul kaevul käimisest ja lootis sellelt võõralt teekäijalt mingit lahendust, sest ta oli hädas.

See ongi vist Jumala mõte sakramentidega, mille ta on meile, inimestele andnud. Ta annab meile midagi materiaalselt, mida me igapäevaelus tarvitame ja mille toimest me aru saame, nagu näiteks veini, leiba ja vett. Ja samal ajal annab ta meile iseend, et me temasse usuksime.

Ka Jeesus oli valmis andma nii naisele kui külaelanikele iseend – nii imelikult kui see ka ei kõla. Jeesus selgitab Jh 4:23j: „Kuid tuleb tund ja see ongi juba käes, et tõelised kummardajad kummardavad Isa vaimus ja tões, sest Isa otsib neid, kes teda nõnda kummardavad. Jumal on Vaim ja kes teda kummardavad, peavad teda vaimus ja tões kummardama.“ Niisiis, Jeesus oli valmis andma nii samaaria naisele, Sühhari küla elanikele kui ka kõigile järgnevaile usklikele iseend, et me Teda, Isa ja Vaimu vaimus ja tões kummardaksime! Ja pole olemas sellest suuremat väge!

Aamen.